

پیامدهای قمار و شرطبندی در فضای سایبری

سید علی اصغر موسوی*

مقدمه

قمار، شرطبندی و انواع آن، یعنی به‌کارگیری شانس و هوش انسانی برای کسب منافع شخصی از اموال دیگران. از زمانی که داد و ستد به روش کالا به کالا بود تا زمانی که سکه و پول رایج شد، همواره قمار یکی از مخرب‌ترین رفتارهای اخلاقی بشر در اقتصاد خانواده و جامعه بوده است؛ در حالی که تمام ادیان الهی، قمار را مذموم و حرام دانسته‌اند. امروزه قمار در فضای سایبری و شبکه‌های اجتماعی به شیوه قمارخانه‌های آنلاین و سایت‌های شرطبندی و با «گردش مالی پنج هزار میلیارد تومان در سال و خروج بیش از یک و نیم میلیارد دلار ارز از کشور»^۱ به شدت رواج یافته است. خانه‌نشینی در ایام کرونا، استیصال اقتصادی و استفاده آزادانه‌تر از اینترنت به بهانه آموزش (مدارس)، موجب افزایش قربانیان قمار آنلاین شده است. تبلیغات اینترنتی بی‌حد و حصر قمار آنلاین و شرطبندی توسط سلبریتی‌ها، ورزشکاران و شاخ‌های مجازی را می‌توان مهم‌ترین عامل اعتماد افراد برای پیوستن به این سایت‌ها و «ویرانی بسیاری از خانواده‌های آبرومند، از دست دادن شرف و حیثیت و علت خودکشی افراد دانست».^۲ «تفرقه و دشمنی، خشم و نفرت، جنگ و قتل، انحطاط اخلاقی، کسب مال حرام، طلاق، اضطراب و نگرانی، خودکشی و هیجان‌های عصبی»^۳، بخشی از آثار زیانبار قمارند که می‌تواند

* نظریه‌پرداز ادبیات دینی و پژوهشگر رسانه.

۱. کازینوها.

۲. خبرگزاری مهر، «گردش مالی سایت‌های قمار چقدر است؟»، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹، کد خبر: ۵۱۲۴۷۹۷.

<https://www.mehrnews.com/news/5124797>

۳. محمدباقر شریعتی سبزواری، «احکام قمار و پیامدهای آن»، مجله معارف اسلامی، ص ۱۳۶.

۴. همان.

از انسان خلیفه‌الله، فردی بسازد که انواع جرم و جنایت و فساد و فحشا را مرتکب شود. با توجه به اهمیت و فراگیری قمار و شرط‌بندی آنلاین، در این نوشتار به بررسی آسیب‌های آن پرداخته می‌شود.

قماربازی اینترنتی

منظور از قمار، انجام یک عمل بر مبنای شرط‌بندی است که به موجب آن یکی از طرفین ملزم به پرداخت مال معین و یا انجام عمل خاصی برای برنده می‌شود.^۱ امروزه در عصر فناوری اطلاعات، اصطلاح «قمار» و قماربازی با واژه «دیجیتال» نیز هم‌نشین، و موجب پیدایش اصطلاح نوظهوری با عنوان «قماربازی دیجیتال» شده است. «قماربازی دیجیتال» که با عناوینی همچون «قماربازی برخط» یا «قماربازی اینترنتی» نیز شناخته می‌شود، نسخه اینترنتی قمار سنتی به شمار می‌آید و وصف دیجیتال تنها از تغییر در شکل، شیوه و بستر انجام قماربازی حکایت دارد.^۲ در واقع قماربازی اینترنتی، هر نوع فعالیتی است که از طریق اینترنت صورت می‌گیرد و شامل نوعی شرکت در قرعه، شرط‌بندی یا انجام فعالیتی مبتنی بر بخت و اقبال با هدف رسیدن به پول، جایزه و یا نوعی امتیاز است.^۳

انواع قمارهای سایبری

قمارهای سایبری دارای انواعی است که به چند نمونه آن‌ها اشاره می‌شود.

۱. بازی‌های رایانه‌ای

برخی از بازی‌های رایانه‌ای که بازنده باید پرداخت درون متنی انجام دهد، در زمره قمار قرار می‌گیرد. این بازی‌ها بنا بر نظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، جایز نیست:

به طور کلی اگر در این بازی، چه آنلاین و چه به صورت آفلاین، بازنده چیزی را به برنده واگذار می‌کند که ارزش مالی دارد، حکم قمار را دارد و جایز نیست. همچنین خرید و فروش آن مقدار اعتباری که برنده از بازنده به دست آورده است، جایز نیست. شایان ذکر است هر بازی که مستلزم مفسده و گناه است و یا خوف آن در میان است و

۱. دهخدا.

۲. مهدی چگنی و سید احمد موسوی، «قماربازی در فضای مجازی از نظر حقوق کیفری»، مجلس و راهبرد، ص ۳۳۳ و ۳۳۴.

۳. علیرضا دهقان، «قماربازی اینترنتی»، مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ص ۴۵.

یا همراه با شرط‌بندی باشد، جایز نیست.^۱

۲. باینری آپشن^۲

وبگاه‌های باینری آپشن، آلت قمار یا در حکم قمارخانه مجازی است و هر گونه فعالیت کارگزاری، طراحی و مدیریت وبگاه‌های باینری آپشن نیز از باب اعانه بر اثم، حرام و غیرقانونی است. در باینری آپشن از نظر عقلایی و شرعی نفعی برای هر دو طرف نداشته و سود یک طرف متضمن زیان دیگری است. روابط طرفین و سرنوشت معامله وابسته به شانس و تصادف است؛ به گونه‌ای که در صورت عدم تحقق پیش‌بینی کل سرمایه فرد از دست می‌رود. در اصل معامله و مبادله‌ای در بین نیست؛ زیرا فردی که مالی را به دست آورده (برنده) در مقابل چیزی را از دست نداده است و تعهدی ندارد. طبیعی است که اگر فرد بازنده عاقل باشد، نسبت به این تعهد رضایت ندارد و مصداق اکل مال به باطل، و شرعاً و عقلاً حرام است.^۳

۳. شرط‌بندی مسابقات

طبق گزارش سالیانه کمیسیون قمار، از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۸ شرط‌بندی‌های ورزشی پرتعدادترین نوع شرط‌بندی بوده است.^۴ حضور برخی بازیکنان، مربیان و داوران در سایت‌های شرط‌بندی فوتبال، مشاهده آمار نصب اپلیکیشن‌های شرط‌بندی^۵ و شمار بالای فالوورهای صفحات قمار آنلاین، تکیه افراد قمارباز تنها بر اطلاعات ورزشی شخصی (نه اطلاعات سایبری و رسانه‌ای)، تبلیغات زندگی لاکچری شاخ‌های مجازی با پیش‌بینی

۱. سایت رسمی احکام جامع، «حکم بازی کلش او کلنز به صورت آفلاین»، ۱۳۹۵/۱۱/۰۱.

<http://sraj.ir/fa/index.php/node>

۲. باینری آپشن یک بازار جدید مالی مشتقه و یک روش برای کسب درآمد اینترنتی از طریق پیش‌بینی و ریسک است. اگر پیش‌بینی درست بود، نسبت به سرمایه‌گذاری انجام شده، سود به دست می‌آید، اما اگر پیش‌بینی اشتباه بود، کل سرمایه از دست می‌رود. در واقع هیچ تبادلی در باینری آپشن انجام نشده و تنها شرط‌بندی روی پیش‌بینی هاست؛ یعنی کارگزار پولی را از معامله‌گر دریافت کرده و به او اجازه و امکان پیش‌بینی افزایش و کاهش قیمت کالای پایه از قبیل سهام، طلا، فلزات و ارز را می‌دهد. در صورت تحقق پیش‌بینی، نرخ سود به معامله‌گر پرداخته می‌شود و در صورت عدم تحقق پیش‌بینی‌ها، معامله‌گر کل سرمایه خود را یک‌جا می‌بازد. احمدرضا صفا و مهدی افشار، «بررسی فقهی و حقوقی فعالیت باینری آپشن»، اقتصاد اسلامی، ص ۱۳۰.

۳. همان.

۴. سارا کشکر و همکاران، «آسیب‌شناسی شرط‌بندی مجازی فوتبال و راهکارهای پیشگیری از آن»، مجله مطالعات بازاریابی ورزشی، ص ۱۱۴.

۵. در اسفند ۱۳۹۸ بیش از پنج‌هزار بار اپلیکیشن شرط‌بندی فوتبال از گوگل پلی نصب شده است. همان، ص ۱۰۹.

مسابقات، موجب شده افراد زیادی بازنده و افراد محدودی برنده باشند؛ چنانکه مالباخته‌ای گفته است: «برنده از ابتدا کسی نیست، جز مسئول سایت و مافیایی که پشت آن است»^۱.

علل و انگیزه قماربازی

علل و عوامل متعددی موجب گرایش افراد به قماربازی و شرط‌بندی می‌شود که از آن جمله، می‌توان به بهبود وضعیت روحی (تفریح و رفع ناراحتی‌های روحی و روانی با برد)، اثرپذیری از محرک‌های محیطی (جاذبه‌های تبلیغات و توصیه اطرافیان) و آزمون شانس (نگاه فرصت‌جویانه جهت کسب منافع مالی) اشاره کرد.^۲ قماربازان نیز اهداف و انگیزه‌های مختلفی دارند که برخی از آن‌ها عبارتند از: کنجکاوی، احساس قدرتمندی با مثبت شدن نتیجه پیش‌بینی، لذت بردن از هیجان و استرس، رؤیای ثروت بادآورده و بی‌زحمت. فرصت‌جویی را می‌توان علت اساسی قماربازی در فضای سایبری دانست؛ فرصت مشهور شدن، پولدار شدن، کانون توجه جنس مخالف بودن و قدرتمند شدن مانند پدرخوانده‌های قمارباز جهانی.

آسیب‌های قماربازی

قماربازی آسیب‌های متعددی به دنبال دارد که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

۱. آسیب‌های فردی

۱/۱. خدا فراموشی

فلسفه تحریم قمار، فراموشی یاد خدا و نماز است. کسی که به قمار آلوده شود، فکر و ذهنش همیشه به دنبال آن است که چگونه در قمار برنده شود یا اینکه اگر مال‌باخته است، در غم و افسوس مال از دست داده به سر می‌برد. چنین شخصی اگر بخواهد نیز نمی‌تواند به یاد خدا باشد و از نماز واقعی غافل خواهد شد.^۳ شیطان برای فریب دادن، گام به گام پیش می‌آید.^۴ شیطان بر کسانی اثرگذار است که زمینه آن را داشته و سلطنت او را پذیرفته باشند.^۵ امروزه شیطان

۱. خیرگزاری دانشجویان ایران، «حرف‌های سه معتاد سایت‌های شرط‌بندی»، ۱۳۹۹/۱۱/۲۳، کد خبر: ۹۹۱۰۲۳۱۷۳۳۷.

<https://www.isna.ir/news/99102317337>

۲. ر.ک: سارا کشکر و همکاران، «آسیب‌شناسی شرط‌بندی مجازی فوتبال و راهکارهای پیشگیری از آن»، ص ۱۲۰.

۳. حمیدرضا حبیب‌اللهی، هشدارها و تحذیرهای قرآنی، ص ۴۳.

۴. ر.ک: بقره: ۱۶۸؛ طه: ۱۲۰؛ اعراف: ۲۰۱؛ ناس: ۵؛ زخرف: ۳۶؛ مجادله: ۱۹؛ نساء: ۱۱۹.

۵. علیجان کریمی، «موانع یاد خدا از منظر قرآن»، ره‌توشه رمضان ۱۴۰۰، ص ۴۰ و ۴۱.

از طریق شاخ‌های مجازی اینستاگرام و کارگران جنسی چنان قدم به قدم با بهره از جذابیت‌های زندگی لاکچری و زرق و برق مادی‌گرایی، قماربازی را در ذهن و قلب افراد جای می‌دهد که جز آن به هیچ چیز دیگری فکر نکنند. نهایت تبعیت بی‌چون و چرا از شیطان، دور شدن قلب قماربازان از نور خداوند است؛ این در حالی است که خداوند فرموده است: «وَلَا تُطِغْ مَنْ أَعْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَ اتَّبَعَ هَوَاهُ وَ كَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا»^۱ از آن کس که قلبش را از یاد خود غافل ساخته‌ایم و از هوس خود پیروی کرده و [اساس] کارش بر زیاده‌روی است، اطاعت مکن».

همچنین قمار اکل مال به باطل است و گناه محسوب می‌شود. فلسفه تحریم اکل مال به باطل این است که انسان بدون دلیل منطقی، عقلی و شرعی درآمدی داشته باشد و یا به عبارت دیگر اکل مال به باطل، درآمد بی‌دلیل و بادآورده است. بی‌تردید مال (قوام) زندگی است و اگر درست از آن استفاده شود، منشأ خیر و سعادت برای انسان می‌گردد و اگر ناصحیح و غیرمشروع به کار گرفته شود، موجب هلاکت و نابودی خواهد بود. از این رو، استفاده‌های ناروا و تصرفات ظالمانه و غاصبانه در اموال و از بین بردن حقوق فردی و حقوق دیگران است، از این رو در آیات و روایات از اکل مال به باطل نهی شده است: «وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِأَبْطِلٍ وَ تَدُلُّوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِيَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ»^۲ و اموال یکدیگر را به باطل (و ناحق) در میان خود نخورید! و برای خوردن بخشی از اموال مردم به گناه، (قسمتی از آن را) به عنوان رشوه، به قضات ندهید، در حالی که می‌دانید (این کار، گناه است) بر این اساس قمار موجب می‌شود انسان از خدا دور شود.»

در گذشته برای قماربازی زمان و مکان مشخصی وجود داشت، اما امروزه افراد در هر موقعیتی و با تنوع بسیار زیاد می‌توانند درگیر این خدافراموشی شوند.

۱/۲. آسیب‌های جسمانی و روانشناختی

قمار آنالین موجب بروز آسیب بسیاری همچون فرسودگی روانی، کاهش آستانه تحمل، آسیب‌های مفصلی، عضلانی، بینایی و پوستی (در اثر استفاده زیاد از موبایل و رایانه)، اضطراب جدایی از موبایل، آشفتگی ذهنی، افسردگی، خودسرزنی، کاهش عزت نفس، بحران هویت، استرس، اختلال در تفکر، خودکشی و خودزنی در اثر بدهی سنگین و ... می‌شود. قمار، بزرگ‌ترین عامل به وجود آمدن هیجان در فرد قمارباز است و این هیجان شدید،

۱. کهف: ۲۸.

۲. بقره: ۸۸.

موجب پیدایش دردهای جسمی بسیاری همچون تپش بالای قلب، زخم معده، بروز سکتته‌های قلبی و مغزی، پیری زودرس و بیماری‌های عصبی و روانی می‌شود. در واقع فرد قمارباز هنگام قمار به دلیل هیجان بسیار، دچار تشنج روحی است و بدن او نیز در حالتی بحرانی قرار می‌گیرد.^۱ یکی از آسیب‌دیدگان قمار آنلاین می‌گوید:

دو ماه بعد از ازدواج متوجه اعتیاد همسرم به سایت‌های قماربازی شدم. هشت ماه از زندگی مشترک‌مان گذشته بود، همسرم تمام پس‌اندازمان را پای سایت‌های شرط‌بندی باخته بود. شب‌ها تا دیر وقت قمار می‌کرد. یک روز صبح که بیدار شدم، همسرم را بی‌تحرك در پذیرایی دیدم. پس از انتقال وی به بیمارستان، کار از کار گذشته بود و همسرم به علت تحمل استرس پای همین سایت‌های قمار و شرط‌بندی و سکتته قلبی، جانش را از دست داده بود.^۲

فرد قمارباز پس از باخت دچار تنش‌های ذهنی، نفرت، خشم و استرس‌های شدیدی می‌شود و در اثر وسواس‌های شدید فکری، تزلزل در کنترل هیجانات منفی و امکان دسترسی به اینترنت، مدام شرط‌بندی‌های جدیدی انجام می‌دهد تا شکست را جبران کند. در این صورت فرد به دلیل کاهش تحمل و تاب‌آوری، توانایی حل مسائل و مشکلات جزئی را از دست می‌دهد و ممکن است به مصرف مواد اعتیادآور برای افزایش تمرکز یا غلبه بر استرس‌هایش روی بیاورد. قماربازی می‌گوید: «وقتی قمار می‌کردم و می‌باختم، اعصابم به هم می‌ریخت. همین موضوع باعث می‌شد قرص‌هایی مثل کلونازپام مصرف کنم. الان چندین سال است که مصرف می‌کنم. خیلی‌ها بعد از باختن، غش و یا خودزنی کردند».^۳

۲. آسیب‌های خانوادگی

قمار، اولویت اول و آخر فرد قمارباز است و اینترنت فرصت همیشگی حضور در این فضا را برای افراد فراهم می‌کند. در این صورت فرد نه تنها حضور فعالی در خانه ندارد؛ بلکه از انجام مسئولیت‌های خانوادگی خویش نیز سر باز می‌زند. فرد قمارباز پس از آسیب به خود، به اعضای خانواده‌اش آسیب می‌زند. بروز تنش‌ها، مشاجرات ناشی از مشکلات اقتصادی و بی‌توجهی به امورات زندگی، زمینه را برای گسستن روابط صمیمانه و عاطفی در یک خانواده فراهم می‌کند. در

۱. حمیدرضا حبیب‌اللهی، هشدارها و تحذیرهای قرآنی، ص ۷۳.

۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، «قمار زندگی در سایت‌های شرط‌بندی»، ۱۳/۱۱/۱۳۹۹، کدخبر: ۸۴۲۰۵۸۷۰.

<https://www.irna.ir/news/84205870>

۳. محمدعلی فاطمی‌نیا و همکاران، «گونه‌شناسی قمار و آسیب‌های اجتماعی آن در شهر تهران»، فصلنامه علوم اجتماعی، ص ۶۴.

نهایت با آغاز اعتیاد، قمارباز با مشکلات گسترده‌تری همچون ترک شغل و بیکاری، دروغ‌گویی و روی‌آوری به مواد مخدر، فروش اموال و وسایل منزل، سرریز شدن نیازهای برآورده نشده اعضای خانواده، ناامیدی، افسردگی، بدهی‌های زیاد و در نهایت فروپاشی خانواده، طلاق و طرد اجتماعی مواجه می‌شود. برخی از مهم‌ترین آسیب‌های قمار آنلاین در خانواده عبارتند از:

۲/۱. کم‌رنگ شدن ارزش‌های خانوادگی

فرد قمارباز همیشه به دنبال مخفی‌کاری است و برای انجام فعالیت‌های مجازی خویش همواره بهانه‌تراشی می‌کند؛ از این رو بسیاری از ارزش‌های خانواده جای خود را به ضد ارزش می‌دهند. جوان قماربازی که می‌خواهد شرطبندی کند، برای تأمین هزینه‌های مورد نظر، خانواده‌اش را فریب می‌دهد و برای رسیدن به خواسته‌های خود از دروغ‌گویی تا استفاده از چاشنی‌های مظلوم‌نمایی، جریحه‌دار کردن احساسات، خشم، عصبانیت، خواهش و ... بهره می‌گیرد. او می‌پندارد برای رفاه خانواده، سختی و بی‌خوابی و استرس را تحمل، و با تصور برآورده‌سازی آرزوهای خانواده، اعمال خود را توجیه می‌کند و توقع دارد که آن‌ها او را درک کنند. در واقع قمار موجب از بین رفتن ارزش‌هایی مانند همدلی، اعتماد، راستگویی، آرامش، عطف، صمیمیت، ایثار و بروز ضد ارزش‌هایی مانند خیانت، فریب، دروغ، خودخواهی و ... می‌شود؛ چنانکه یکی از قماربازان می‌گوید:

من هم خیلی چیزها را در قمار از دست دادم، از ماشین و پس‌انداز گرفته تا حتی خانواده و دوستان. بیشترین و بدترین چیزی که از دست دادم، اعتماد بود، به‌گونه‌ای که دیگر هیچ‌کس حتی به اندازه دادن هزار تومن به من اعتماد ندارد. همه فکر می‌کنند من آدمی ضعیف و بی‌عرضه‌ام که البته قطعاً هستم که چنین شرایطی به وجود آمده است؛ ولی واقعاً پشیمانم به خاطر زمان‌هایی که گذاشتم، استرسی که کشیدم و پولی که گذاشتم و اکنون چیزی ندارم و باید از صفر شروع کنم و به کسانی لعنت بفرستم که من را در این دام انداختند.^۱

۲/۲. فرسودگی و خستگی

قمار، شانه خالی کردن از بار مسئولیت‌هاست. قمار آنلاین به دلیل دسترسی همیشگی، راه را برای مسئولیت‌گریزی و بهانه‌تراشی هموار می‌کند. وقتی نقشی از خانواده کاسته می‌شود، فرد

۱. مرکز مشاوره مکت، «انواع قمار و نقش آن در زندگی افراد»، ۱۴۰۰/۰۴/۰۳، نظر کاربران.

دیگری باید با تحمیل یا بر عهده‌گیری مسئولیت‌های آن نقش، جایش را پر کند. در چنین شرایطی است که دیگر اعضای خانواده با تمرکز بر تمام مشکلات خانواده و وضعیت فرد قمارباز، از نیازهای اصلی خود غافل می‌شوند و رنج و فرسودگی توأمان آن‌ها را از زندگی خسته می‌کند.

شوهرم با پیش‌بینی فوتبال قمار می‌کند. در دوران نامزدی این کار را انجام داد و خانه‌اش را از دست داد. بعد از عروسی نیز دو بار این کار را انجام داد تا آنجا که من مجبور شدم طلاهایم را بفروشم. می‌گویند دیگر این کار را نمی‌کند و اظهار پشیمانی می‌کند، اما باز هم دوباره کارش را تکرار می‌کند. اکنون من تمام هزینه‌های زندگی مان را تأمین می‌کنم. دیگر از پس هزینه‌های زندگی بر نمی‌آیم و خسته شده‌ام. تنها کسی که دارد تمام می‌شود، من هستم. نه راه پس دارم و نه راه پیش.^۱

۲/۳. تأثیرات منفی بر کودک

قمارباز والدین موجب بروز احساس فراموش‌شدگی، عدم استحقاق محبت، افسردگی و عصبانیت کودکان می‌شود. ممکن است فرزندان به این باور برسند که والدین قمارباز مشکلات را به وجود آورده‌اند و اگر آن‌ها خوب باشند، مشکل حل خواهد شد. بعضی از آن‌ها مسئول نگهداری خواهر یا برادر کوچکتر خود هستند یا تلاش می‌کنند از والدین خود حمایت کنند. این مسئولیت موجب ایجاد استرس در کودکان می‌شود. کودکان اعتماد خود نسبت به والدینی که قول می‌دهند، ولی عمل نمی‌کنند، از دست می‌دهند.^۲ والد قمارباز الگویی برای قانون‌شکنی فرزندان است و به سبب افزایش تنش‌ها و فشارهای روانی، ممکن است فرزند خود را مورد آزارهای کلامی و جسمی (کتک) قرار دهد. خشم‌های سرکوب‌شده در وجود چنین فرزندی، تبعات بسیاری در آینده برای او خواهد داشت.

۳. آسیب‌های اجتماعی

فرد قمارباز نه تنها خود و خانواده‌اش را درگیر مشکلات مالی می‌کند؛ بلکه جامعه را نیز دچار آسیب‌هایی می‌کند که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

۱. همان، ۱۴/۰۹/۱۴۰۰، نظر کاربران.

۳/۱. دشمنی و کینه

قمار موجب کینه و دشمنی در جامعه می‌شود. فردی که در قمار سرمایه خود را از دست می‌دهد، نسبت به فردی که بدون زحمت به ثروت انبوهی می‌رسد^۱ و این ثروت را از ویرانه‌های زندگی قمارباز به دست آورده است، کینه به دل می‌گیرد. حسرت دست نیافتن به امیالی که قمارباز در ذهن خود پرورانده از یک سو و ایجاد فاصله طبقاتی میان افراد در جامعه و انعکاس آن در فضای مجازی از سوی دیگر موجب می‌شود بسیاری از افراد به‌ویژه نوجوانان و جوانان، تنها راه رهایی از احساسات منفی و تحقیرکننده را کینه و دشمنی نسبت به هر که در رفاه است، بدانند.

۳/۲. مشکلات مالی

قمار موجب بروز مشکلات اقتصادی در دو سطح فردی و خانوادگی می‌شود. **سطح فردی:** در گزارش سالیانه بهداشت عمومی به مواردی همچون تلفات مالی، بدهی و مشکلات مالی که شرط‌بندی برای فرد به ارمغان می‌آورد، اشاره شده است.^۲ این مشکلات مالی به دلیل ایجاد آسیب‌های روانشناختی در افراد بازنده، فرصت و انگیزه کار مفید را از او می‌گیرند و بیشتر افراد به دلالتی، کلاهبرداری، دستفروشی و ... روی می‌آورند. **سطح خانوادگی:** در قماربازی آنلاین افراد به‌ویژه مردان به دلیل امکان اختصاص وقت نامحدود، هم از کار باز می‌مانند و هم خانواده را دچار بحران مالی می‌کنند. داماد ۲۶ ساله‌ای می‌گوید:

به پیشنهاد دوستم همه دارایی‌ام را فروختم و به امید رسیدن به ثروتی بادآورده، وارد سایت‌های شرط‌بندی یکی از شاخ‌های فضای اینستاگرام شدم. پس از چند ماه علاوه بر باختن سرمایه چند صد میلیونی‌ام، میلیون‌ها تومان هم بدهکار شدم. همه داشته‌هایم حتی جهیزیه همسرم را فروختم، اما باز هم بدهکار بودم. روزی نبود که طلبکاران به در منزلم نیایند و من و همسرم با التماس فرصت نخواهیم.^۳

۱. حمیدرضا حبیب‌اللهی، هشدارها و تحذیرهای قرآنی، ص ۷۳.

۲. سارا کشکر و همکاران، «آسیب‌شناسی شرط‌بندی مجازی فوتبال و راهکارهای پیشگیری از آن»، مجله مطالعات بازاریابی ورزشی، ص ۱۱۸.

۳. سایت روزنامه همدلی، «مصائب قمار آنلاین برای مالباختگان دنیای مجازی»، ۱۳۹۹/۱۱/۱۳.

۳/۳. افزایش جرم و جنایت

قماربازان برای جبران پول باخت‌ها و یا تأمین پول مورد نیاز برای قمار مجدد، مرتکب رفتارهای جنایی و ناهنجار مانند نزاع، اخاذی، کیف‌قاپی، قاچاق، تقلب، سرقت، اختلاس، فساد مالی، جعل، تهمت و... می‌شوند که موجب افزایش بزه و آسیب‌های جبران‌ناپذیر در جامعه می‌شود. متهم ۲۲ ساله‌ای که با تهدید از مسافرانش دزدی می‌کرد، پس از دستگیری می‌گوید: «با خودروی سرقتی در خیابان‌ها پرسه می‌زدم. سپس عابران را به عنوان مسافر سوار ماشین می‌کردم و با تهدید، اموال‌شان را می‌دزدیدم تا بتوانم بدهی‌هایی را که در قمار باخت‌ها، بپردازم»^۱.

۳/۴. بی‌خانمانی

روند زندگی روزمره فرد قمارباز به‌گونه‌ای است که در نهایت منجر به بی‌خانمانی یا کارتن‌خوابی‌اش می‌شود. گاهی از دست دادن سرپناه موجب حضور آنان در خانه‌های مجردی می‌شود. حضور افراد مختلف با مشکلات متفاوت در این خانه‌ها، زمینه‌های آسیب‌پذیری هر چه بیشتر قماربازان را فراهم می‌کند. با توجه به مجرد بودن افراد قمارباز و یا نداشتن ارتباط با خانواده، روابط جنسی خارج از چهارچوب می‌تواند زمینه مبتلا شدن به انواع بیماری‌های مقاربتی را برای آن‌ها فراهم کند. به دلیل همین آسیب‌های قمار برای فرد، خانواده و جامعه است که قماربازی در زمره گناهان کبیره قرار گرفته و در آیات و روایات به شدت از آن نهی شده است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ»^۲ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! اموالتان را به باطل (از طریق نامشروع) نخورید، مگر آنکه تجارتي باشد که با رضایت شما انجام گیرد».

فهرست منابع

کتاب

قرآن کریم

۱. حبیب‌اللهی، حمیدرضا، هشدارها و تحذیرهای قرآنی، قم: دفتر عقل، ۱۳۸۷ش.

۱. جام‌جم آنلاین، «سرقت برای قمار»، ۱۳۹۷/۰۳/۲۳، کد خبر: ۱۱۴۷۵۸۷.

نشریات

۱. چگینی، مهدی و سید احمد موسوی، «قماربازی در فضای مجازی از نظر حقوق کیفری»، فصلنامه مجلس و راهبرد، دوره ۲۶، شماره ۱۰۰، زمستان ۱۳۹۸، ص ۳۵۸-۳۳۱.
۲. دهقان، علیرضا، «قماربازی اینترنتی»، فصلنامه مطالعات فرهنگی و ارتباطات، شماره ۲ و ۳، بهار و تابستان ۱۳۸۴، ص ۷۲-۴۵.
۳. شریعتی سبزواری، محمدباقر، «احکام قمار و پیامدهای آن»، فصلنامه معارف اسلامی، شماره ۵۷، بهار ۱۳۸۳، ص ۱۴۱-۱۳۶.
۲. صفا، احمدرضا و مهدی افشار، «بررسی فقهی و حقوقی فعالیت باینری آپشن»، فصلنامه اقتصاد اسلامی، سال ۲۱، شماره ۸۲، تابستان ۱۴۰۰، ص ۱۵۷-۱۲۹.
۳. کشکر، سارا و فضائیل جاوید و حسین بهادر، «آسیب‌شناسی شرط‌بندی مجازی فوتبال و راهکارهای پیشگیری از آن»، نشریه مطالعات بازاریابی ورزشی، دوره اول، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۹، ص ۱۳۲-۱۰۵.
۴. فاطمی‌نیا، محمدعلی، «گونه‌شناسی قمار و آسیب‌های اجتماعی آن در شهر تهران»، فصلنامه علوم اجتماعی، دوره ۲۷، شماره ۸۹، تابستان ۱۳۹۹، ص ۷۰-۴۱.
۵. کریمی، علیجان، «موانع یاد خدا از منظر قرآن»، فصلنامه علمی تخصصی ره‌توشه، دوره دوم، شماره پنجم، بهار ۱۴۰۰، ص ۴۸-۳۹.

سایت‌ها

۱. جام‌جم آنلاین، «سرق‌ت برای قمار»، ۱۳۹۷/۰۳/۲۳، کد خبر: ۱۱۴۷۵۸۷.
۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، «قمار زندگی در سایت‌های شرط‌بندی»، ۱۳۹۹/۱۱/۱۳، کد خبر: ۸۴۲۰۵۸۷۰.
۳. خبرگزاری دانشجویان ایران، «حرف‌های سه معتاد سایت‌های شرط‌بندی»، ۱۳۹۹/۱۱/۲۳، کد خبر: ۹۹۱۰۲۳۱۷۳۳۷.
۴. خبرگزاری مهر، «گردش مالی سایت‌های قمار چقدر است؟»، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹، کد خبر: ۵۱۲۴۷۹۷.
۵. سایت رسمی احکام جامع، «حکم بازی کلش او کلنز به صورت آفلاین»، ۱۳۹۵/۱۱/۰۱.
۶. سایت روزنامه همدلی، «مصائب قمار آنلاین برای مالباختگان دنیای مجازی»، ۱۳۹۹/۱۱/۱۳.
۷. مرکز مشاوره مکث، «انواع قمار و نقش آن در زندگی افراد»، ۱۴۰۰/۰۴/۰۳، نظر کاربران.

Collection of authors, Problem Gambling: A Guide for Families, Centre for Addiction and Mental Health, 2017.